

Spis treści

Wykaz skrótów / 17

Wstęp / 21

Rozdział I

Prawo podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa / 27

1. Uwagi ogólne / 27
2. Prawo podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa a prawo unijne / 31
 - 2.1. Uwagi ogólne / 31
 - 2.2. Przepisy i reguły stanowiące materialną i formalną podstawę uwolnienia się od ciężaru podatkowego / 35
 - 2.3. Bezpośrednie zastosowanie przepisów unijnych jako mechanizm uwolnienia się przez podatnika od ciężaru podatkowego / 39
3. Prawo podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa a przepisy międzynarodowe / 43
4. Prawo podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa a przepisy konstytucyjne / 47
5. Prawo podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa a regulacje wewnętrzne / 49

Wnioski / 51

Rozdział II

Uprawnienia podatkowe wynikające z prawa podatnika do zapłaty podatku tylko w wysokości wynikającej z przepisów prawa / 55

1. Uwagi ogólne / 55

2. Istota uprawnień podatkowych stanowiących podstawę dochodzenia należności od podmiotów publicznych / 55
3. Nadpłata i zwrot podatku jako uprawnienia podatkowe / 57
4. Uprawnienia podatkowe a roszczenia podatkowe / 59
5. Uprawnienia podatkowe a obowiązek podatkowy i zobowiązanie podatkowe / 63
- Wnioski / 64

Rozdział III

Charakterystyka i funkcjonowanie nadpłat / 66

1. Uwagi ogólne / 66
2. Pojęcie nadpłaty / 67
 - 2.1. Definicje legalne nadpłaty / 67
 - 2.2. Charakter definicji nadpłaty w ordynacji podatkowej / 72
 - 2.3. Świadczenie wpłacone nienależnie lub w wysokości wyższej od należnej jako nadpłata dochodzona w trybie ordynacji podatkowej / 73
 - 2.4. Zwrot podatku przekazany podatnikowi w wysokości niższej od należnej jako nadpłata / 81
 - 2.5. Nienależnie uiszczone świadczenia na podstawie ordynacji podatkowej traktowane na równi z nadpłatą / 83
3. Rodzaje i przyczyny powstania nadpłaty / 85
 - 3.1. Uwagi ogólne / 85
 - 3.2. Nadpłata jako wynik działań sprzecznych z prawem unijnym i międzynarodowym / 87
 - 3.2.1. Uwagi ogólne / 87
 - 3.2.2. Nadpłata powstała w związku z bezpośrednim zastosowaniem przepisów ponadkrajowych / 89
 - 3.2.3. Nadpłata powstała w wyniku uchylenia przepisów krajowych sprzecznych z prawem unijnym / 91
 - 3.2.4. Mechanizmy przeciwdziałania powstaniu nadpłaty związanej z naruszeniem prawa unijnego / 93
 - 3.3. Uzasadnione lub nieuzasadnione retroaktywne działanie prawa podatkowego a nadpłata / 95
 - 3.4. Brak powstania nadpłaty pomimo działań sprzecznych z konstytucją / 98
 - 3.5. Nadpłata jako wynik mechanizmów wprowadzonych przez państwo / 100

-
4. Podmioty uprawnione do odzyskania nadpłaty / 106
 - 4.1. Podmiot dokonujący zapłaty podatku zamiast podatnika / 106
 - 4.2. Podatnik a płatnik jako podmioty uprawnione do dochodzenia nadpłaty / 111
 - 4.3. Następcy prawni, spadkobiercy, osoby trzecie jako podmioty uprawnione do ubiegania się o zwrot nadpłaty zamiast podatnika / 113
 - 4.4. Były wspólnik jako podmiot uprawniony do ubiegania się o stwierdzenie nadpłaty / 114
 - 4.5. Syndyk jako podmiot ubiegający się o nadpłatę / 118
 5. Nadpłata przysługująca zubożonemu podatnikowi / 120
 - 5.1. Uwagi ogólne / 120
 - 5.2. Przyznanie nadpłaty a wykładnia językowa przepisów dotyczących nadpłaty / 122
 - 5.3. Przyznanie nadpłaty a pozajęzykowa wykładnia przepisów dotyczących nadpłaty / 125
 - 5.4. Przyznanie nadpłaty a wykładnia przepisów dotyczących nadpłaty w świetle prawa unijnego / 131
 - 5.5. Przyznanie nadpłaty a sprzeczność z celem nadpłaty i nadpłata w okolicznościach nadużycia prawa przysługującego podatnikowi / 133
 - 5.6. Przyznanie nadpłaty a pomoc publiczna przyznana nielegalnie / 138
 - 5.7. Przyznanie nadpłaty a ochrona interesów wierzyciela podatkowego i konsumenta / 141
 - 5.8. Mechanizmy odzyskania nienależnie zapłaconego podatku przez konsumenta / 142
 - 5.9. Pojęcie zubożenia podatnika / 144
 - 5.10. Zubożenie podatnika jako przesłanka wystąpienia nadpłaty w podatkach obrotowych / 147
 - 5.11. Zubożenie podatnika jako przesłanka zwrotu nadpłaty / 150
 - 5.12. Możliwość badania zubożenia podatnika w ramach postępowania w sprawie stwierdzenia nadpłaty / 151
 - 5.13. Zubożenie podatnika i sposoby weryfikacji tej przesłanki / 152
 - 5.14. Zubożenie podatnika lub konsumenta a sposoby weryfikacji tej przesłanki / 155

- 6. Procedura dochodzenia nadpłaty / 160
 - 6.1. Funkcjonowanie wniosku i korekty deklaracji podatkowej w procesie dochodzenia nadpłaty / 160
 - 6.1.1. Relacje wniosku o stwierdzenie nadpłaty i korekty deklaracji / 160
 - 6.1.2. Korekta deklaracji bez wniosku o stwierdzenie nadpłaty / 164
 - 6.1.3. Brak złożonej korekty deklaracji jako brak formalny wniosku o stwierdzenie nadpłaty / 169
 - 6.1.4. Kwota nadpłaty jako obligatoryjny element wniosku o stwierdzenie nadpłaty / 171
 - 6.1.5. Dokumenty uzupełniające wniosek o stwierdzenie nadpłaty / 175
 - 6.1.6. Wykazanie powstania nadpłaty jako obowiązek wnioskodawcy / 176
 - 6.2. Stwierdzenie nadpłaty na podstawie art. 75 o.p. / 178
 - 6.2.1. Wniosek o stwierdzenie nadpłaty a wszczęcie postępowania podatkowego / 178
 - 6.2.2. Zakres postępowania podatkowego – ogólne założenia / 181
 - 6.2.3. Zakres postępowania podatkowego w przypadku braku potrzeby określenia wysokości zobowiązania podatkowego / 183
 - 6.2.4. Zakres postępowania podatkowego wyznaczony korektą deklaracji / 187
 - 6.2.5. Możliwość określenia wysokości zobowiązania podatkowego w ramach postępowania dotyczącego stwierdzenia nadpłaty / 189
 - 6.2.6. Zakres przedmiotowy decyzji kończącej postępowanie wszczęte na skutek złożenia wniosku o stwierdzenie nadpłaty w trybie art. 75 o.p. / 196
 - 6.2.7. Podstawa prawna decyzji kończącej postępowanie wszczęte na skutek złożenia wniosku na podstawie art. 75 o.p. / 198
 - 6.2.8. Rodzaj decyzji niekorzystnej dla podatnika kończącej postępowanie wszczęte na wniosek złożony w trybie art. 75 o.p. / 199

- 6.3. Określenie nadpłaty na podstawie art. 74a o.p. / 202
 - 6.3.1. Przesłanki złożenia wniosku o określenie nadpłaty w trybie art. 74a o.p. / 202
 - 6.3.2. Określenie nadpłaty z urzędu na podstawie art. 74a o.p. / 203
 - 6.3.3. Przedmiot i zakres postępowania podatkowego prowadzonego na podstawie art. 74a o.p. / 206
 - 6.3.4. Forma rozstrzygnięcia na podstawie art. 74a o.p. / 207
- 6.4. Określenie nadpłaty na podstawie art. 74 o.p. w przypadku eliminacji preferencji podatkowych w sprzeczności z Konstytucją RP / 208
- 7. Oprocentowanie nadpłat / 211
 - 7.1. Decyzje dotyczące oprocentowania nadpłat oraz przypadki, w których powinny być one wydawane / 211
 - 7.2. Mechanizmy umożliwiające podatnikowi dochodzenie oprocentowania nadpłaty / 216
 - 7.3. Oprocentowanie nadpłat powstałych na skutek wydania decyzji o zmianie, uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności decyzji podatkowych / 219
 - 7.4. Oprocentowanie nadpłat, w przypadku gdy organ nie przyczynił się do powstania przesłanki zmiany lub uchylenia decyzji / 220
 - 7.5. Oprocentowanie nadpłat związanych z orzeczeniami TSUE w związku z wnioskami złożonymi przed publikacją tych rozstrzygnięć / 223
 - 7.6. Oprocentowanie nadpłaty a odszkodowanie / 225
- 8. Zagadnienia dotyczące przekazania stwierdzonych nadpłat / 229
 - 8.1. Moment powstania nadpłat u podatników składających kwartalne deklaracje VAT / 229
 - 8.2. Zwrot pośredni nadpłaty a wielość podmiotów, którym przysługuje nadpłata lub na których ciąży zaległość podatkowa / 232
 - 8.3. Brak rozstrzygnięcia dotyczącego określenia nadpłaty i jej wysokości a możliwość wydania postanowienia o zaliczeniu nadpłaty na poczet innych należności podatkowych / 235
 - 8.4. Wpływ braku nadpłat, zaległości lub bieżących zobowiązań podatkowych na postanowienie o zaliczeniu nadpłaty na ww. należności podatkowe / 236

- 9. Funkcjonowanie mechanizmów dotyczących nadpłaty w świetle danych statystycznych / 237
 - 9.1. Rola stwierdzenia nadpłaty w trybie art. 75 i 74a o.p. / 237
 - 9.2. Rola nadpłat incydentalnych i konstrukcyjnych / 239
 - 9.3. Forma zwrotu nadpłat, oprocentowanie nadpłaty, a także koszty zwrotu nadpłat / 240
- Wnioski / 242

Rozdział IV

Charakterystyka i funkcjonowanie zwrotów podatku / 261

- 1. Uwagi ogólne / 261
- 2. Charakter, definicja i istota zwrotu podatku / 262
- 3. Zwrot podatkowy jako element konstrukcji podatku lub mechanizm prawa podatkowego / 264
- 4. Rodzaje zwrotów podatku / 266
- 5. Podmioty uprawnione do zwrotu podatku / 269
- 6. Funkcje zwrotu podatku / 272
 - 6.1. Zwrot podatku jako element zapewniający neutralność VAT / 272
 - 6.2. Zwrot podatku jako instrument wprowadzający preferencję podatkową / 273
 - 6.3. Zwrot podatku jako element uzupełniający preferencje podatkowe / 279
 - 6.4. Zwrot podatku jako instrument umożliwiający eliminację podwójnego opodatkowania / 281
- 7. Zasady kształtowania zwrotów podatku na gruncie Konstytucji RP / 287
- 8. Zwrot podatku w świetle ordynacji podatkowej – wybrane zagadnienia / 289
 - 8.1. Zwrot podatku a stosowanie przepisów ordynacji podatkowej / 289
 - 8.2. Pośredni tryb zwrotu podatku na gruncie ordynacji podatkowej a możliwość zastosowania innych rozwiązań / 290
 - 8.3. Warunki zastosowania pośredniego zwrotu podatku / 292
 - 8.4. Zwrot podatku spadkobiercy / 296
 - 8.5. Zmiany regulacji dotyczących zwrotów podatku zawartych w ordynacji podatkowej / 297

- 8.5.1. Zwrot podatku przysługującego spółce osobowej po jej likwidacji / 297
- 8.5.2. Zwrot podatku podmiotom wskazanym przez beneficjenta / 299
- 8.5.3. Kontrola podatkowa w zakresie zwrotów podatku w uproszczonym trybie / 301
- 9. Kierunki zmian dotyczących zwrotu podatku akcyzowego / 302
 - 9.1. Implementacja rozwiązań obowiązujących w prawie unijnym / 302
 - 9.2. Wprowadzenie zwrotów nieobjętych implementacją / 304
 - 9.3. Modyfikacje w zakresie kręgu podmiotów uprawnionych do zwrotu / 305
 - 9.4. Zmiany w zakresie terminów składania wniosków w sprawie zwrotów i w odniesieniu do rodzaju dołączanych dokumentów / 307
 - 9.5. Ograniczenie zakresu zwrotu podatku akcyzowego / 308
 - 9.6. Podwyższenie lub wprowadzenie minimalnej kwoty zwrotu / 309
 - 9.7. Modyfikacja warunków dotyczących wysokości kwot zwrotu przysługujących beneficjentowi / 311
 - 9.8. Porządkowanie i upraszczanie konstrukcji poszczególnych zwrotów oraz procedury jej dochodzenia / 313
 - 9.9. Eliminowanie mankamentów poszczególnych zwrotów podatkowych / 318
 - 9.10. Eliminacja poszczególnych zwrotów podatku, w związku z ich niewielką przydatnością w praktyce / 321
- 10. Kierunki zmian dotyczących zwrotu podatku od towarów i usług / 324
 - 10.1. Modyfikowanie zwrotów w związku z implementacją przepisów unijnych / 324
 - 10.2. Umożliwienie Ministrowi Finansów wprowadzania nowych zwrotów podatkowych / 325
 - 10.3. Ograniczanie zakresu przedmiotowego zwrotu i stworzenie zwrotu warunkowego / 326
 - 10.4. Rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do zwrotu / 327
 - 10.5. Wprowadzanie mechanizmu ograniczenia kwoty zwrotu / 328

- 10.6. Porządkowanie i upraszczanie konstrukcji poszczególnych zwrotów lub procedury jej dochodzenia / 329
- 10.7. Skracanie terminów dotyczących zwrotu podatku / 334
- 10.8. Wprowadzanie nowych form zwrotu podatku / 338
- 10.9. Wprowadzanie regulacji określających konsekwencje otrzymania zwrotu nienależnie lub w wysokości wyższej od należnej / 340
- 10.10. Kwota zwrotu podatku i minimalna kwota, której może domagać się określony podmiot / 343
- 11. Kierunki zmian dotyczące zwrotu podatku w innych podatkach / 344
 - 11.1. Skracanie terminów podejmowania rozstrzygnięć dotyczących zwrotów i przyspieszanie terminów składania wniosków dotyczących zwrotów / 344
 - 11.2. Eliminacja mankamentów w konstrukcji zwrotów podatku / 345
- 12. Konstrukcja nowo wprowadzonych zwrotów podatku / 346
 - 12.1. Uwagi ogólne / 346
 - 12.2. Maksymalne kwoty zwrotu / 347
 - 12.3. Minimalne kwoty zwrotu / 348
 - 12.4. Wniosek o zwrot oraz dokumenty mu towarzyszące / 348
 - 12.5. Samoobliczenie zwrotu / 350
 - 12.6. Zwrot na podstawie decyzji / 350
 - 12.7. Termin złożenia wniosku / 351
 - 12.8. Postępowanie z dokumentami dołączonymi do wniosku o zwrot / 352
 - 12.9. Zwrot podatku na rachunek bankowy jako podstawowa forma realizacji tego uprawnienia / 353
 - 12.10. Terminy zwrotu podatku / 353
 - 12.11. Konsekwencje naruszenia terminu zwrotu podatku / 354
 - 12.12. Szczególna procedura zwrotu podatku pobranego nienależnie / 355
 - 12.13. Fakultatywne zwroty podatku / 356
- 13. Funkcje i funkcjonowanie zwrotów podatku w prawie polskim / 356
 - 13.1. Zwrot podatku jako mechanizm mający zapewnić neutralność podatku od towarów i usług / 356

13.2. Zwrot podatku jako instrument unikania
podwójnego opodatkowania / **361**

13.3. Zwrot podatku jako preferencja podatkowa / **363**

Wnioski / **366**

Podsumowanie / **387**

Bibliografia / **423**

Tabele

**Dane z urzędów skarbowych w zakresie nadpłat i zwrotów
podatku / 433**

2007 / **435**

2008 / **437**

2009 / **483**